

Euthanasie o.b.v. een schriftelijke wilsverklaring

Inhoudsopgave

Euthanasie o.b.v. een schriftelijke wilsverklaring	2
--	---

Euthanasie op basis van een schriftelijke wilsverklaring

Een kwalitatief onderzoek naar de visie van juridische experts

Djura Coers

De abstractcommissie heeft op verzoek van de congrescommissie negen abstracts geselecteerd die tijdens het Verenso voorjaarcongres 'Duurzame ouderengeneeskunde' op 1 juni 2023 middels een presentatie gepresenteerd werden. Onderstaande abstract was daar een van.

Introductie

Artikel 2.2 van de Wtl ('Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding') geeft ruimte voor de uitvoering van euthanasie op basis van een schriftelijke wilsverklaring, mits voldaan aan de overige zorgvuldigheidscriteria.¹ Deze overige criteria zijn dan 'van overeenkomstige toepassing'. Een formulering die bij veel artsen tot dilemma's leidt.^{2,3}

Doel van het onderzoek

De visie van juridische experts verkennen rondom euthanasie op basis van een schriftelijke wilsverklaring en de interpretatie van de formulering 'van overeenkomstige toepassing'.

Methode

Twee focusgroepen met juridische experts (n=9) werden uitgevoerd met diverse dilemma's, gebaseerd op literatuur,³⁻⁶ en eerder onderzoek^{2,7,8} als uitgangspunt. De data werd iteratief geanalyseerd met behulp van thematische content analyse en de 'framework' methode.

Resultaten

Uit de data analyse komen drie thema's naar voren:

1. de betekenis van de wilsverklaring;
2. de rol van andere betrokkenen en
3. de waarde van de actuele uitingen.

Deze drie thema's leiden tot een vierde thema: de verantwoordelijkheid voor het interpreteren van euthanasieverzoeken.

De deelnemers variëren in hun visie over de juridische waarde van de schriftelijke wilsverklaring en benadrukken het belang van een wilsbekwaamheidsbeoordeling. De wilsverklaring wordt gezien als bron van informatie over het, door de patiënt geformuleerde, ondraaglijk lijden. Desondanks dienen de (non-)verbale uitingen van de patiënt met gevorderde dementie te prevaleren. De interpretatie van deze (non-)verbale uitingen is echter ingewikkeld en subjectief. De rol van andere betrokkenen in dit proces is, volgens de deelnemers, (juridisch) beperkt. Gezien het feit dat de schriftelijke wilsverklaring een eenzijdige rechtshandeling is, waarbij de eindbeslissing over de euthanasie bij de arts ligt, wordt de arts gezien als 'meester van de interpretatie'.

Conclusie

Volgens de deelnemende juridische experts is de arts de 'meester van de interpretatie'. Dat betekent: het is aan de arts om, vanuit zijn eigen medisch-professionele visie, invulling te geven aan de formulering 'van overeenkomstige toepassing'. De wilsverklaring en andere betrokkenen kunnen hierbij dienen als bron van informatie, maar zijn nooit doorslaggevend. De actuele (non-)verbale uitingen van de patiënt met dementie dienen altijd in ogenschouw genomen te worden, al is de interpretatie hiervan complex en onderhevig aan subjectiviteit.

Auteurs

- D.O. (Djura) Coers, huisarts in opleiding, promovenda DALT-project en epidemioloog, Amsterdam UMC, locatie Vrije Universiteit, afdeling Ouderengeneeskunde, Amsterdam
- S. H. (Sophie) Scholten, aios ouderengeneeskunde, Amsterdam UMC, locatie Vrije Universiteit, afdeling Ouderengeneeskunde, Amsterdam
- E.M. (Eefje) Sizoo, specialist ouderengeneeskunde en senior onderzoeker, Amsterdam UMC, locatie Vrije Universiteit, afdeling Ouderengeneeskunde, Amsterdam
- M. (Marika) de Boer, senior onderzoeker, Amsterdam UMC, locatie Vrije Universiteit, afdeling Ouderengeneeskunde, Amsterdam
- B.J.M. (Brenda) Frederiks, jurist, universitair docent en onderzoeker gezondheidsrecht, Amsterdam UMC, locatie Vrije Universiteit, afdeling Ethiek, Recht & Humaniora, Amsterdam
- M.A.J.M. (Martin) Buijsen, hoogleraar gezondheidsrecht, Erasmus Universiteit, afdeling

Recht van de Gezondheidszorg, Rotterdam

- C.J.W. (Carlo) Leget, hoogleraar zorgethiek, Universiteit voor Humanistiek, afdeling Zorgethiek, Utrecht
- Prof. dr. C.M.P.M. (Cees) Hertogh, hoogleraar ouderengeneeskunde, Amsterdam UMC, locatie Vrije Universiteit, afdeling Ouderengeneeskunde, Amsterdam

Literatuur

1. Rijksoverheid; Beatrix K, A.H., Borst-Eilers, E. Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding 's-Gravenhage: Staatsblad; 2001 [Available from: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0012410/2021-10-01>].
2. Coers DO, de Boer ME, Sizoo EM, Smalbrugge M, Leget CJW, Hertogh C. Dealing with requests for euthanasia in incompetent patients with dementia. Qualitative research revealing underexposed aspects of the societal debate. *Age Ageing*. 2023;52(1).
3. Schuurmans J, Bouwmeester R, Crombach L, van Rijssel T, Wingens L, Georgieva K, et al. Euthanasia requests in dementia cases; what are experiences and needs of Dutch physicians? A qualitative interview study. *BMC Med Ethics*. 2019;20(1):66.
4. Rurup ML, Pasman HRW, Onwuteaka-Philipsen BD. Euthanasieverklaringen bij dementie. Kwalitatief onderzoek onder artsen en patiënten. *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*. 2010;154:1-7.
5. Mevis PAM, Bakker SR, Postma L, Verbaan JHJ. Schriftelijke wilsverklaring euthanasie bij wilsonbekwame patiënten: een jurisprudentieonderzoek. Erasmus School of Law, Erasmus Universiteit Rotterdam; 2014 2014-06.
6. de Boer ME, Droes RM, Jonker C, Eefsting JA, Hertogh CM. Advance directives for euthanasia in dementia: how do they affect resident care in Dutch nursing homes? Experiences of physicians and relatives. *J Am Geriatr Soc*. 2011;59(6):989-96.
7. Coers DO, de Boer ME, Buijsen MAJM, Leget CJW, Hertogh CMPM. Euthanasie bij gevorderde dementie: het DALT-project. De ontwikkeling van een praktische handreiking over euthanasie bij dementie op basis van een schriftelijke wilsverklaring. *Tijdschrift voor Ouderengeneeskunde*. 2019;2.
8. Coers DO, de Boer ME, Sizoo EM, Smalbrugge M, Leget CJW, Hertogh CMPM. Dealing with requests for euthanasia in incompetent patients with dementia. Qualitative research revealing underexposed aspects of the societal debate. In: Verenso, editor. Verenso najaarscongres 'Innovatie'; 2021-11-25: *Tijdschrift voor Ouderengeneeskunde*; 2021. p. 1-3.